

Què som i què no som les fundacions

Els mitjans de comunicació difonen diàriament notícies referides a entitats, associacions, fundacions, cooperatives, mutualitats, ONG, etcètera, que duen a terme actuacions positives envers la societat. Per al lector no expert, pot semblar que aquest conjunt de col·lectius som el mateix. No és ben bé així. Tot i que podem confluïr i col·laborar, l'origen, l'estructura jurídica, les finalitats, el funcionament i el control i la rendició de comptes a l'administració són diferents.

En aquest context, què som i què no som les fundacions?

Les fundacions són organitzacions que neixen de la voluntat d'un fundador o més fundadors (poden ser persones físiques o jurídiques) que aporten un patrimoni per servir una finalitat d'interès general sense afany de lucre. Aquest és un punt cabdal: el caràcter no lucratiu. És tot el contrari, és aportar diners a una causa bona per a la societat. A més, aquest patrimoni no pot beneficiar el fundador

ni pot ser rescatat. Hi ha un patronat, no retribuït, que vetlla pel compliment de la voluntat del fundador. I en el cas de dissolució de la fundació, el patrimoni romanent reverteix en fundacions de finalitats anàlogues o bé a l'administració pública, no torna mai al que l'hi ha posat. Les fundacions tenen a més mecanismes de control de l'ad-

“Les fundacions tenen, a més, mecanismes de control de l'administració”

ministració; en el cas de Catalunya, és el protectorat del Departament de Justícia.

El caràcter no lucratiu no vol dir que les fundacions no hagin d'obtenir superàvit. El que passa és que, en lloc d'anar a parar a la butxaca dels empresaris o dels accionistes, aquests guanys es destinen a millorar els serveis pels quals es va constituir la fun-

dació. Per un motiu molt simple: el propietari de la fundació és la societat, no els fundadors.

De fundacions, n'hi ha de dues classes, bàsicament. D'una banda, les fundacions patrimonials, creades per persones físiques o jurídiques que amb els seus patrimonis, llegats o donatius ajuden les persones o entitats sense que es requereixi un intercanvi ni un reconeixement explícit. Són entitats que desenvolupen la contribució activa i voluntària per a la millora de la societat.

Una altra modalitat són les fundacions de serveis. Són entitats que presten serveis a la societat en general, a escala local o mundial, en els àmbits bàsicament de l'educació, la salut, la cultura, els serveis socials, la cooperació i la recerca.

El món associatiu, molt ric també a Catalunya, amb milers d'entitats de tot tipus –culturals, recreatives, esportives, econòmiques, d'acció social, AMPA, religioses, etcètera–, també té una vocació d'actuació sense afany

de lucre, però no té ni els mateixos orígens ni les mateixes obligacions, estructures ni clàusules d'extinció. Al contrari que les fundacions, els propietaris d'una associació són els seus socis, que sostenen l'entitat amb quotes, taquilla per les activitats, etcètera.

Per contra, les cooperatives no estan eximides d'obtenir beneficis. A diferència, però, de les em-

“Els guanys es destinen a millorar els serveis pels quals es va constituir la fundació”

presas mercantils, el saldo positiu dels seus comptes reverteix en serveis als seus associats o fins i tot a un repartiment de beneficis equitatiu entre els treballadors que són, ahora, els socis propietaris de la cooperativa.

Les mutualitats també són entitats sense afany de lucre. Donen un servei als socis –assegurança, jubilació, salut– mitjançant el pa-

gament d'una quota. Els mutualistes en són els propietaris.

Permetin-me un breu comentari final sobre les anomenades organitzacions no governamentals, ONG. Definides així per l'ONU per referir-se a les entitats dedicades a la cooperació, jurídicament les ONG no són res especial. Normalment, o són fundacions o són associacions. Els seus ingressos procedeixen d'aportacions privades mitjançant quotes –exactament igual que les associacions–, donatius i subvencions públiques per a la realització de programes concrets. Tot just el mateix que fem les fundacions i les associacions, perquè és el que realment són. Però si no estan registrades ni com una cosa ni com l'altra, les aportacions destinades a un bon ús poden escapar del control administratiu. Potser les fundacions hem de fer una reflexió de per què quan ens adrecem a l'opinió pública moltes es presenten com a ONG, que sona bé, i no com a fundacions. L'autoestima i la notorietat comença per nosaltres mateixos.